

Sygn. akt I Ca 294/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 listopada 2015 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Arkadiusz Kuta

Sędziowie: SO Dorota Twardowska

SO Krzysztof Nowaczyński (spr.)

Protokolant: st.sekr. sądowy Katarzyna Kowalska

po rozpoznaniu w dniu 4 listopada 2015 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko Przedsiębiorstwu Handlowemu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Elblągu

z dnia 23 lutego 2015 r. sygn. akt IX C 2102/14

1. zmienia zaskarżony wyrok:

a/ w punkcie I (pierwszym) i pozbawia wykonalności tytuły wykonawcze:

- nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydany w dniu 19 kwietnia 2004 r. przez Sąd Rejonowy w Gdańsku w sprawie XVII (...) opatrzony klauzulą wykonalności w dniu 10 września 2004 r., w części zasądzonej ustawowe odsetki od kwoty 1.197,89 zł za okres od dnia 12 maja 2004 r. do dnia 2 czerwca 2011 r.;

- nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydany w dniu 8 stycznia 2004 r. przez Sąd Rejonowy w Gdańsku w sprawie XVII GNc (...), opatrzony klauzulą wykonalności w dniu 24 marca 2004 r., w części zasądzonej ustawowe odsetki od kwoty 181,68 zł za okres od dnia 29 stycznia 2004 r. do dnia 2 czerwca 2011 r.;

- nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydany w dniu 12 stycznia 2004 r. przez Sąd Rejonowy w Gdańsku w sprawie XVII GNc (...), opatrzony klauzulą wykonalności w dniu 8 kwietnia 2004 r., w części zasądzonej ustawowe odsetki od kwoty 192,65 zł za okres od dnia 31 stycznia 2004 r. do dnia 2 czerwca 2011 r.;

- nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym wydany w dniu 5 lutego 2004 r. przez Sąd Rejonowy w Gdańsku w sprawie IX GNc (...) opatrzony klauzulą wykonalności w dniu 18 sierpnia 2004 r., w części zasądzonej ustawowe odsetki od kwoty 360,57 zł za okres od dnia 17 marca 2004 r. do dnia 2 czerwca 2011 r.;

b/ w punkcie II (drugim) i zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 700 zł (siedemset złotych) w miejsce kwoty 1.217 zł;

2. oddala apelację w pozostałym zakresie;

3. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 370 zł (trzysta siedemdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

Sygn. akt I Ca 294/15

UZASADNIENIE

Powód M. M. w pozwie wniesionym przeciwko Przedsiębiorstwu Handlowemu (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w K. domagał się pozbawienia w całości wykonalności tytułów wykonawczych w postaci: nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Gdańsku z dnia 8 stycznia 2004r., sygn. akt XVII (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 24.03.2004r., nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Gdańsku z dnia 12 stycznia 2004r., sygn. akt XVII (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 8 kwietnia 2004r., nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Gdańsku z dnia 19 kwietnia 2004r., sygn. akt XVII (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 10 września 2004r. i nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Rejonowego w Gdańsku z dnia 5 lutego 2004r., sygn. akt IX GNc (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 18 sierpnia 2004r. Dowodził, iż roszczenia wynikające z przedmiotowych tytułów wykonawczych uległy przedawnieniu.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Zarzucił, że roszczenia objęte spornymi tytułami wykonawczymi nie są przedawnione, bowiem pozwany podejmował czynności, na skutek których doszło do przerwania biegu ich przedawnienia.

Wyrokiem z dnia 23 lutego 2015 r. Sąd Rejonowy w Elblągu oddalił powództwo i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.217 zł, powołując się na następujące ustalenia i wynikające z nich wnioski:

Sąd Rejonowy w Gdańsku wydał przeciwko M. M. cztery nakazy zapłaty w postępowaniu upominawczym:

- nakaz zapłaty z dnia 8 stycznia 2004r., sygn. akt XVII GNc (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 24.03.2004r., na kwotę 181,68 zł wraz z kosztami w łącznej wysokości 120 zł;

- nakaz zapłaty z dnia 12 stycznia 2004r., sygn. akt XVII GNc (...), zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 8 kwietnia 2004r., na kwotę 192,65 zł. wraz z kosztami w łącznej wysokości 120 zł;

- nakaz zapłaty z dnia 19 kwietnia 2004r., sygn. akt XVII (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 10 września 2004r., na kwotę 1.197, 89 zł wraz z kosztami w łącznej wysokości 234,90 zł;

- nakaz zapłaty z dnia 5 lutego 2004r., sygn. akt IX GNc (...) zaopatrzonego w klauzulę wykonalności w dniu 18 sierpnia 2004r., na kwotę 360,57 zł wraz z kosztami w łącznej wysokości 93 zł.

Sąd ustalił, że na wniosek wierzyciela z dnia 23 listopada 2004 r. wszczęto egzekucję wskazanych wyżej należności. Postępowanie egzekucyjne umorzono wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji postanowieniem z dnia 29 grudnia 2004 r. Na wniosek wierzyciela z dnia 2 czerwca 2014 r. ponownie wszczęto egzekucję wskazanych wyżej należności.

Sąd zważył, że powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie. Okoliczności faktyczne w istotnych dla rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy kwestiach ustalono na podstawie dokumentów zebranych w aktach niniejszej sprawy oraz na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy egzekucyjnej prowadzonej przez Komornika Sądowego H.

K. (sygn. akt Km (...)) Strony w toku przeprowadzonego postępowania nie kwestionowały prawdziwości i wiarygodności danych wynikających z tych dokumentów.

Sąd wyjaśnił, że powództwo przeciwegzekucyjne jest merytorycznym środkiem obrony przeciwko niezgodnej z prawem egzekucji, zarówno co do samej jej zasadności, jak i dopuszczalności. Dłużnik wnosząc takie powództwo powinien sprecyzować w pozwie, o jaki tytuł wykonawczy chodzi oraz w jakim zakresie domaga się pozbawienia, czy ograniczenia jego wykonalności. Powództwo z przepisu art. 840 k.p.c., jako środek merytorycznej obrony dłużnika, pozwala na zakwestionowanie wykonalności tytułu wykonawczego w drodze badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tym tytułem i w konsekwencji musi być oparte na przyczynach materialnoprawnych wymienionych w punktach 1–3 przytoczonego powyżej przepisu. Zgodnie z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. podstawą powództwa opozycyjnego mogą być tego rodzaju zdarzenia, które zaszły po powstaniu tytułu egzekucyjnego i spowodowały wygaśnięcie zobowiązania dłużnika lub niemożność jego egzekwowania. Skutek w postaci niemożności egzekwowania zobowiązania wywierają w szczególności takie zdarzenia materialnoprawne, jak prolongata terminu spełnienia świadczenia, rozłożenie świadczenia na raty, czy przedawnienie roszczenia.

Przedmiotem badania Sądu w niniejszej sprawie było więc zbadanie, czy roszczenia zasądzone nakazami zapłaty Sądu Rejonowego w Gdańsku przedawniły się. Zgodnie z treścią art. 123 § 1 pkt 1 k.c. bieg przedawnienia przerywa się przez każdą czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia. Pierwszy raz bieg terminu przedawnienia został przerwany złożeniem pozwu w sprawach XVII GNc (...), XVII GNc (...), XVII GNc (...) i IX GNc (...). Zgodnie z art. 124 § 2 k.c., w razie przerwania przedawnienia przez czynność w postępowaniu przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym albo przez wszczęcie mediacji, przedawnienie nie biegnie na nowo, dopóki postępowanie to nie zostanie zakończone. Po uprawomocnieniu nakazów zapłaty przedawnienie zaczęło biec na nowo. Kolejny raz do przerwania biegu przedawnienia doszło na skutek złożenia wniosku o wszczęcie postępowania egzekucyjnego w dniu 23 listopada 2004 r. W dniu 29 grudnia 2004 r. postępowanie egzekucyjne zostało umorzone na skutek stwierdzenia jego bezskuteczności i od tej daty 10 letni termin przedawnienia ponownie rozpoczął swój bieg. W przypadku niepodjęcia przez wierzyciela działań zmierzających do wyegzekwowania należności do 30 grudnia 2014 r., zarzut przedawnienia podniesiony przez M. M. byłby skuteczny, jednakże w dniu 2 czerwca 2014 r., a więc przed tym terminem, pozwany wniósł o wszczęcie postępowania egzekucyjnego zasądzonych nakazami zapłaty należności, przerywając ponownie bieg terminu przedawnienia. Wobec tego należało stwierdzić, iż roszczenie wynikające ze wskazanych powyżej tytułów wykonawczych nie przedawniło się. Argumentacja powoda, jakoby sformułowanie „na nowo” oznacza, iż okresy pomiędzy aktami przerwania biegu przedawnienia sumuje się, jest nietrafna.

W tym stanie Sąd oddalił powództwo. O kosztach procesu orzeczono na podstawie przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 4 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. Na zasądzone koszty składało się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego oraz zwrot opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

W apelacji od powyższego wyroku powód M. M. wniósł o jego zmianę przez uwzględnienia żądania pozwu w całości. Zarzucił, że wydane orzeczenie jest niezgodne z przepisami Kodeksu cywilnego i zaprzecza idei instytucji przedawnienia roszczenia. Wskazywał, że Sąd oparł rozstrzygnięcie wyłącznie na przepisach art. 123 i 124 k.c., pomijając zupełnie treść art. 119 i 120 k.c. Rzeczywiście pozwany w dniu 23 listopada 2004 r. przerwał bieg przedawnienia, ale w związku z umorzeniem w dniu 29 grudnia 2004 r. egzekucji przedawnienie zaczęło biec na nowo, czyli było kontynuowane. O takiej wykładni art. 124 § 1 k.c. przesądza właśnie treść art. 119 i 120 k.c. Ten ostatni przepis mówi, że bieg przedawnienia rozpoczyna się od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne, a więc od dnia uprawomocnienia się nakazów zapłaty. Również z treści art. 123 k.c. wynika, że nie może być mowy o nowym terminie rozpoczęcia biegu przedawnienia, które niezmiennie rozpoczyna się w dniu prawomocności nakazów zapłaty. Tak więc

podejmowane przez pozwanego czynności nie mogły wydłużyć biegu terminu przedawnienia. Dlatego 10 – letni termin przedawnienia upłynął w odniesieniu do nakazów zapłaty odpowiednio w miesiącach styczeń, luty i kwiecień 2014 r.

W odpowiedzi na apelację pozwany Przedsiębiorstwo Handlowe (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w K. wniosła o jej oddalenie jako niezasadnej i zasądzenie od powoda kosztów procesu za drugą instancję.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powoda podlegała częściowemu jej uwzględnieniu, choć nie z przyczyn w niej podniesionych.

Należy wyjaśnić, że co do zasady Sąd pierwszej instancji dokonał prawidłowej wykładni przepisów regulujących przerwę biegu terminu przedawnienia – art. 123 i 124 k.c., zaś podnoszone w tym zakresie zarzuty dotyczące tak rozpoczęcia biegu terminu przedawnienia, jak i sumowania okresów jego biegu po każdorazowej przerwie biegu, co miałyby wynikać z art. 119 i 120 k.c., są nietrafne. Jak niespornie przyjmuje się w doktrynie i orzecznictwie sądowym „istotą przerywania biegu przedawnienia jest po pierwsze to, że termin przedawnienia przestaje upływać z chwilą zaistnienia okoliczności powodującej przerwę i nie biegnie (w sytuacji opisanej w art. 124 § 2 k.c.) przez cały czas jej trwania, po drugie zaś to, że po ustaniu tej okoliczności termin przedawnienia biegnie od początku, w całej swej długości, tak jakby wcześniej nie upłynęła żadna jego część.....; przerywanie biegu przedawnienia ma skutek niweczący w stosunku do biegu tego terminu – oznacza to, że czas terminu przedawnienia, który upłynął do czasu zaistnienia przerwy, uważa się za niebyły (inaczej niż przy zawieszeniu biegu terminu przedawnienia, w przypadku którego po ustaniu przyczyny zawieszenia, termin przedawnienia biegnie w dalszym ciągu, jako dalsza część czasu, który upłynął do momentu zawieszenia); dłużnik po przerywaniu biegu terminu przedawnienia znajduje się w takim położeniu prawnym, jaki istniał, gdy jego roszczenie stało się wymagalne; bieg terminu przedawnienia rozpoczyna się bowiem od początku, od następnego dnia po zakończeniu przerwy.” (por. A. Jedliński, Komentarz do art. 123 k.c., system informacji prawnej LEX Omega). W związku z tym zarzuty apelacji, że niezależnie od przerywania biegu przedawnienia (np. przez czynność wszczęcia egzekucji sądowej przez komornika – jak w przedmiotowej sprawie) i tak bieg przedawnienia zawsze należy liczyć od daty prawomocności nakazów zapłaty i dokonywać zsumowania okresów sprzed przerwy i po przerwie są nieuprawnione i stanowią dowolną wykładnię omawianych przepisów ustawy. Taka interpretacja dotyczy tylko zawieszenia biegu przedawnienia, o którym mowa w art. 121 k.c. Natomiast przy instytucji przerwy biegu przedawnienia, po przerwie bieg przedawnienia rozpoczyna się od początku – „biegnie on na nowo”.

Niezależnie jednak od powyższego Sąd Okręgowy zauważa, że Sąd pierwszej instancji analizując zgłoszony zarzut przedawnienia roszczenia w ogóle nie odniósł się do przepisu art. 125 § 1 k.c., który to przepis, jako przepis szczególny, miał zasadnicze znaczenie dla rozpoznania sprawy. Zgodnie z nim roszczenia stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu (w tym więc i nakazy zapłaty) przedawniają się z upływem lat dziesięciu, chociażby termin przedawnienia roszczeń tego rodzaju był krótszy; jeżeli stwierdzone w ten sposób roszczenie obejmuje świadczenia okresowe, roszczenie o świadczenie okresowe należne w przyszłości ulega przedawnieniu trzyletniemu. Dokonując wykładni tego przepisu prawa materialnego na potrzeby oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego należało poczynić następujące ustalenia. Po pierwsze, 10 – letni bieg przedawnienia roszczeń stwierdzonymi nakazami zapłaty rozpoczął swój bieg od dnia następnego po stwierdzeniu ich prawomocności. Po drugie, bieg przedawnienia został przerwany w dniu 23 listopada 2004 r., kiedy to pozwany (wierzyciel) wystąpił do komornika sądowego z wnioskiem o wszczęcie egzekucji sądowej na podstawie tytułów wykonawczych – nakazów zapłaty zaopatrzonych w klauzulę wykonalności. Po trzecie, 10 – letni bieg przedawnienia ponownie rozpoczął swój bieg od dnia następnego po uprawomocnieniu się postanowienia komornika o umorzeniu egzekucji (daty tej nie ustalono, przyjmując datę 29 grudnia 2004 r., czyli datę wydania postanowienia o umorzeniu egzekucji w sprawie Km (...)). Po czwarte, skoro wierzyciel w dniu 3 czerwca 2014 r. ponownie złożył do komornika wnioski o wszczęcie egzekucji na podstawie tych samych tytułów wykonawczych, to co do zasady nie mógł upłynąć 10 – letni termin przedawnienia (por. wniosek – k. 1 akt Km (...)) Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Elblągu – H. K.). Po piąte wreszcie, należało zauważyć i ocenić, że ustawa przewiduje inny – trzyletni – termin przedawnienia roszczeń o świadczenia okresowe należne w przyszłości.

Rozwijając powyższe wnioski w części dotyczącej przedawnienia roszczenia o świadczenie okresowe, czyli w przedmiotowej sprawie o ustawowe odsetki zasądzone nakazami zapłaty, należy wskazać, że przepis art. 125 § 1 zdanie 2 k.c. przewiduje trzyletni termin przedawnienia dla odsetek należnych w przyszłości. Jak trafnie wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 stycznia 2014 r. (I CSK 197/13, OSNC 2014/10/106) „określony w art. 125 § 1 k.c. dziesięcioletni termin przedawnienia ma zastosowanie do stwierdzonych wyrokiem roszczeń o odsetki za opóźnienie wymagalnych w chwili uprawomocnienia się wyroku; trzyletniemu przedawnieniu ulegają stwierdzone wyrokiem roszczenia o odsetki za opóźnienie należne i wymagalne po dniu uprawomocnienia się wyroku”. W uzasadnieniu tego orzeczenia wyjaśniono, że z każdym dniem opóźnienia powstaje wobec dłużnika odrębne roszczenie o odsetki, które jest także od tego dnia wymagalne i od tego dnia zaczyna się przedawniać. Przepis szczególny z art. 125 § 1 k.c. przewiduje zatem dwa terminy przedawnienia roszczeń o odsetki stwierdzonych prawomocnym orzeczeniem sądu: 10-letni dla odsetek należnych i wymagalnych w dacie uprawomocnienia się orzeczenia i 3-letni dla odsetek należnych i wymagalnych po dniu uprawomocnienia się orzeczenia.

W związku z tym zażądano w postępowaniu egzekucyjnym akt postępowania, w których doszło do wydania nakazów zapłaty oraz akt egzekucyjnych komornika, sygn. Km (...) – celem ustalenia dat prawomocności nakazów zapłaty i daty wszczęcia postępowania egzekucyjnego. Na ich podstawie ustalono, że nakazy zapłaty wydane w postępowaniach upominawczych w sprawach: XVII (...) XVII (...), XVII (...) i IX (...) uprawomocniły się odpowiednio z dniem: 11 maja 2004 r., 28 stycznia 2004 r., 30 stycznia 2004 r. i 16 marca 2004 r. Zgodnie z przedstawioną wykładnią ustawowe odsetki zasądzone do tych dat podlegały 10-letniemu przedawnieniu i uwzględniając omawianą wcześniej przerwę biegu przedawnienia należało stwierdzić, że nie doszło do ich przedawnienia. Natomiast odsetki należne w przyszłości od dnia następnego po dniu prawomocności nakazów zapłaty ulegały przedawnieniu 3-letniemu. Skoro kolejny wniosek egzekucyjny pozwany – wierzyciel złożył do komornika sądowego w dniu 3 czerwca 2014 r., to tym samym doszło do przerwania biegu przedawnienia i należało ustalić, że nie przedawniały się odsetki licząc 3 lata wstecz przed złożeniem wniosku egzekucyjnego, natomiast odsetki – jak powiedziano wyżej od daty prawomocności nakazów zapłaty – do dnia 2 czerwca 2011 r. uległy przedawnieniu.

W tym stanie należało zmienić zaskarżony wyrok w pkt I i pozbawić wykonalności tytuły wykonawcze w części zasądzonej ustawowe odsetki za okres od dnia następnego po uprawomocnieniu się nakazów zapłaty do dnia 2 czerwca 2011 r., na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. Konsekwencją tego było ustalenie, że powód wygrał ostatecznie proces w ok. 1/3 części i odnosząc te proporcje do poniesionych przez strony kosztów procesu należało również zmienić orzeczenie o kosztach, zmniejszając zasadzoną od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.217 zł do kwoty 700 zł (koszty pozwanego $1.217 \text{ zł} \times \frac{2}{3}$ minus koszty powoda $325 \text{ zł} \times \frac{1}{3} = 810 \text{ zł} - 110 \text{ zł} = 700 \text{ zł}$). W pozostałym zakresie apelację powoda jako niezasadną oddalono na mocy art. 385 k.p.c. O kosztach procesu za drugą instancję postanowiono na mocy art. 98 i 100 k.p.c. zasądzając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 370 zł (koszty pozwanego $600 \text{ zł} \times \frac{2}{3}$ minus koszty powoda $100 \text{ zł} \times \frac{1}{3} = 400 \text{ zł} - 30 \text{ zł} = 370 \text{ zł}$).